

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ВИРОБНИЦТВА ПІДПРИЄМСТВ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ ЛЬВІВЩИНИ

регіоні – переконливе цьому підтвердження.

Висновки. виправлення помилок, допущених у ході земельної реформи, можливе лише за умов негайних і кардинальних змін в економічній політиці держави щодо аграрного сектора економіки. Центральною ланкою у системі земельних відносин повинно стати економічно сильне сільськогосподарське підприємство. І лише після досягнення позитивних зрушень, стабілізації економічної ситуації у галузі та за умови зростання попиту на землю з боку сільськогосподарських виробників можна переходити до впровадження ринку земель сільськогосподарського призначення, право ж приватної власності на землю до того часу, як не прикро визнавати, повинно реалізовуватися громадянами через передачу земельної ділянки в оренду сільськогосподарському підприємству або шляхом самостійного ведення товарного сільськогосподарського виробництва.

1. Головатюк М.С. “Новий земельний кодекс України: ринок землі та його регулювання” // *Економіка АПК*, – № 9. 2002.

2. Мессель-Васеляк В., Федоров М. Удосконалення грошової оцінки земель

сільськогосподарського призначення // *Економіка АПК*. – 2002. – № 8.

3. Саблук П.Т. *Особливості аграрної політики України в пореформенний період*// *Вісник академії економічних наук України*. – 2002. – № 1.

4. Саблук П.Т. Підсумковий виступ на Шостих зборах Всеукраїнського конгресу вчених економістів-аграрників 16–17 січня 2004 року// *Економіка АПК*. – 2004. – № 3.

5. Третяк А.М., Хапіцька З.С. – *Оптимізація землекористування на регіональному рівні /на прикладі Карпатського регіону України/*. Чернівці: 1996. – 104 с.

6. Указ Президента України “Про невідкладні заходи щодо прискорення земельної реформи у сфері сільськогосподарського виробництва” від 10 листопада 1994 року № 666/94, Урядовий кур’єр, 15 листопада 1994 року, № 176.

7. Указ Президента України “Про невідкладні заходи щодо прискорення реформування аграрного сектора економіки” від 3 грудня 1999 року № 1529/99, Урядовий кур’єр, 8 грудня 1999 року, № 230.

Грина Андрусік, головний державний податковий ревізор-інспектор
Державної податкової адміністрації у Львівській області

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ВИРОБНИЦТВА ПІДПРИЄМСТВ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ ЛЬВІВЩИНИ

У статті дано аналіз стану справ із харчовою промисловістю Львівської області та запропоновано резерви основних напрямів і шляхів підвищення розвитку підприємств регіону.

Постановка проблеми. Харчова промисловість є провідною галуззю економіки Львівської області, яка об’єднує сукупність підприємств з виробництва і реалізації харчових продуктів, що забезпечують потреби внутрішнього регіонального і загальнонаціонального українського ринку у них, а також світового ринку продовольчих товарів.

Основними визначальними показниками, які характеризують розвиток підприємств харчової промисловості в регіоні, є кількість підприємств, чисельність зайнятих працівників на них, вартість наявного основного та оборотного капіталу, обсяг виробленої продукції у натуральному та вартісному вимірі, валової доданої вартості, палевого та чис того прибутку.

Дослідження стверджують, що розвиток

підприємств харчової промисловості Львівської області на сучасному етапі характеризується складними соціально-економічними, організаційно-виробничими, техніко-технологічними, екологічними та іншими процесами і проблемами, вивчення, узагальнення і розв’язання яких повинно сприяти збільшенню виробництва конкурентоспроможних харчових продуктів і задоволенню потреб внутрішнього ринку у них, формуванню конкурентоспроможного потужного експортного потенціалу українських продовольчих товарів.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблеми харчової промисловості досліджувались у наукових роботах вітчизняних дослідників: В. Герасимчука, М. Долішнього, О. Козлової, М. Мескона, В. Смирнової, М. Севрука,

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ВИРОБНИЦТВА ПІДПРИЄМСТВ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ ЛЬВІВЩИНИ

В. Шапира та ін.

Постановка задачі. Аналіз результатів досліджень, присвячених цим питанням, дозволив зробити висновок, що більш глибокого вивчення вимагає проблема малих і середніх підприємств різних галузей харчової промисловості Львівської області, які найбільше потребують капітальних вкладень.

Метою даної роботи є дослідження структурно-динамічних змін розвитку виробничо-технічного потенціалу харчової промисловості Львівщини.

Виклад основного матеріалу. Харчова промисловість є однією з провідних структуроформуючих ланок народного господарства, агропромислового комплексу і промислового комплексу України, її регіонів і областей.

Спроможність регіональної харчової промисловості задовольняти потреби внутрішнього і зовнішнього ринку в харчових продуктах визначається досягнутим рівнем розвитку цієї галузі та можливостями докорінного підвищення ефективності її функціонування в перспективі. Зазначене зумовлює необхідність усебічної системної оцінки досягнутого рівня ефективності розвитку підприємств харчової промисловості в регіоні, виявлення резервів, визначення основних напрямів і шляхів підвищення. Розвиток виробничо-технічного потенціалу підприємств харчової промисловості характеризується динамікою кількості підприємств, кадрового потенціалу та основного капіталу, яка характеризується в останні роки суперечливими тенденціями і закономірностями, котрі притаманні також розвитку цієї галузі в окремих регіонах.

У Львівській області налічується 1030 підприємств, які за видом діяльності належать до харчової промисловості, з них 337 здійснюють фінансово-господарську діяльність на постійній основі і отримують фінансові результати.

Структурно-динамічні зміни розвитку виробничо-технічного потенціалу харчової промисловості Львівщини характеризуються своїми регіональними особливостями, які проявилися у період проведення ринкових перетворень

Провівши аналіз виробництва продукції за цих п'ять років, можна зазначити, що за час формування ринкових відносин спостерігається тенденція то збільшення, то зменшення виробництва, тобто відсутнє чітке планомірне виробництво, з більшості видів товарів виробничо-технічний потенціал не набув зростання, недостатня забезпеченість сировинними ресурсами, паливно-енергетичними та іншими матеріальними ресурсами, відсутність відповідних інвестиційних коштів для створення нових виробничих потужностей з виробництва харчових продуктів, недостатній правовий та економічний захист власних виробників продовольчих товарів та ін.

Зменшення випуску продовольчих товарів у 2004 році порівняно з 1999 по таких видах товарів, як м'ясні напівфабрикати, масло тваринне, консерви м'ясні, молочні, плодоовочеві, крупи, хліб і хлібобулочні вироби, вино виноградне, олія, сіль пов'язано з погіршенням ситуації у сільському господарстві Львівської області. За даними таблиці 1 у більшості сільськогосподарських підприємствах знизилася виробництво основних

Таблиця 1.

Виробництво основних видів сільського –господарської продукції (тонн)

Показники	Роки				
	2000	2001	2002	2003	2004
Виробництво зернових культур у всіх категоріях господарств	481434	597942	683434	576930	677980
Виробництво цукрових буряків (фабричних) у всіх категоріях господарств	414060	404082	422006	422150	509230
Виробництво картоплі у всіх категоріях господарств	1510340	994744	1567518	1462140	1470540

**ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ВИРОБНИЦТВА ПІДПРИЄМСТВ
ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ ЛЬВІВЩИНИ**

Овочів у всіх категоріях господарств	268380	294631	294497	326520	328060
Виробництво плодів та ягід у всіх категоріях господарств	90586	75730	79260	74790	90450
Виробництво зернових культур у сільськогосподарських підприємствах	260120	253097	270403	227060	300800
Виробництво цукрових буряків (фабричних) у сільськогосподарських підприємствах	190535	151285	107031	118840	186880
Виробництво картоплі, сільськогосподарських підприємствах	16983	11718	12116	13590	12470
Виробництво овочів у сільськогосподарських підприємствах	12095	11466	11529	17230	11220
Виробництво плодів та ягід у сільськогосподарських підприємствах	1182	842	1688	650	670
Виробництво м'яса (реалізація худоби та птиці на забій), тон	10079	7523	6323	8557	8939
Валовий надій молока, включаючи молоко, закуплене у населення за договорами, тонн	68103	57530	42654	29755	29535

Дані Держкомстату: "Статичний щорічник України" за відповідні роки

видів сільськогосподарської сировини.

Як видно з даних таблиці, протягом п'яти років спостерігається тенденція до спаду виробництва. Так, наприклад, різниця між 2000 і 2004 роками у виробництві м'яса складає 1140 тон. Аналогічна ситуація спостерігається і в молочній промисловості Львівщини – у 2000 році валовий надій складав 68103 тони, 2004 – 29535.

У 2004 р. проти 2003р. випуск продукції у харчовій промисловості та переробці сільськогосподарських продуктів скоротився на 2%. Менше випущено джемів, желе фруктових, пюре та паст фруктових чи горіхових (на 61,1%), соків фруктових та овочевих, нектарів (на 33,2%), овочів консервованих натуральних (на 12,3%), м'яса, включаючи субпродукти I категорії (на 39,7%), консервів м'ясних інших (м'ясо-рослинних) (на 73,1%), консервів молочних (на 27,5%), пряників і виробів аналогічних (на 10,6%), печива сухого (на 18,8%), шоколаду та інших продуктів харчових готових із вмістом какао (на 23%), виробів макаронних (на 11,6%), кормів готових для сільськогосподарських тварин та свійської пшці (на 31,7%), виробів хлібобулочних (на 4,6%).

Оцінюючи роботу підприємств харчової промисловості Львівської області слід зазначити, що, незважаючи на те, що продовж чотирьох років кількості збиткових підприємств Львівщини зменшилася на 2,5 пункти в загальному для сучасного розвитку харчової промисловості

характерні кризові тенденції, які проявляються зокрема в скороченні обсягів виробництва (незважаючи на особливості динаміки цін, які пояснюють завищення обсягів виробництва у діючих цінах), зменшенні вартості основних промислово-виробничих фондів і високому ступені їх зносу.

Як свідчить аналіз, хоча поступово зменшується, кількість збиткових підприємств, значна частина працює не на повні потужності. Так, провівши аналіз стану більшості підприємств різних галузей, бачимо тенденцію до зниження темпів виробництва, зменшення рентабельності.

Вагомим чинником, що впливає на ефективність розвитку підприємств харчової промисловості, є рівень використання сировинних і матеріальних ресурсів, особливі роль і значення якого визначаються тим, що в структурі витрат на виробництво продукції в цій галузі частка витрат на сировину і матеріали сягає 72,1%, тобто ця галузь належить до числа найбільш матеріаломістких. Це дозволяє зробити висновок, що в харчовій промисловості розв'язання проблеми підвищення ефективності харчових продуктів майже на 3/4 залежить від досягнутого рівня ефективності використання сировинних і матеріальних ресурсів.

Рациональне використання сировинних і матеріальних ресурсів дозволяє з однієї і тієї ж кількості сировини і матеріалів виробляти більшу

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ВИРОБНИЦТВА ПІДПРИЄМСТВ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ ЛЬВІВЩИНИ

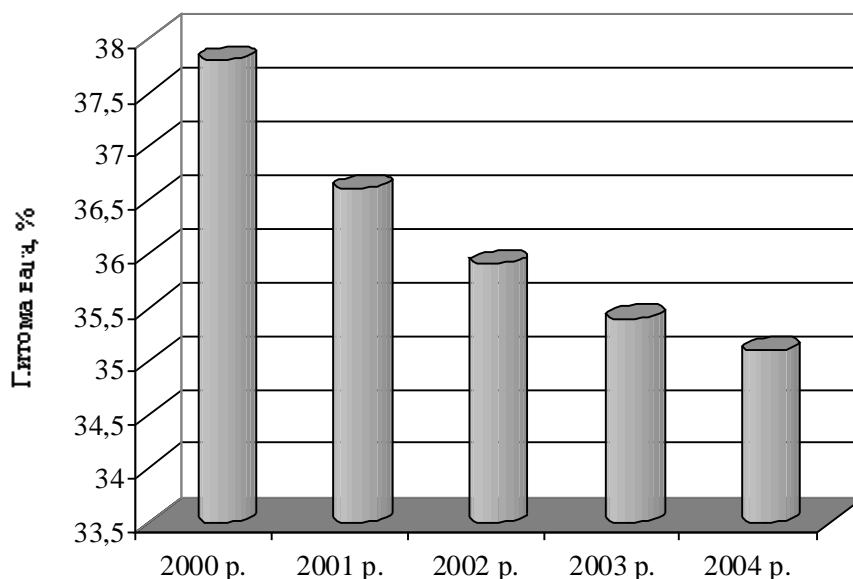

Рис. 1. Динаміка питомої ваги збиткових промислових підприємств в харчовій промисловості.

кількість харчових продуктів без додаткових витрат суспільної праці, підвищувати ефективність розвитку підприємств харчової промисловості.

Офіційна статистика не узагальнює і не оприлюднює інформацію про ефективність використання сировинних і матеріальних ресурсів в харчовій промисловості, що не дає можливості проводити всебічну оцінку тенденцій і закономірностей змін, що відбуваються в цій вагомій складовій інтегральної ефективності виробництва харчових продуктів. Основними показниками ефективності використання сировинних і матеріальних ресурсів в харчовій промисловості є натуральні і вартісні показники витрат сировини, матеріалів, паливно-енергетичних ресурсів на одиницю виробленої продукції, які формують приблизно на три чверті інтегральну ефективність розвитку підприємств харчової промисловості в регіоні.

Важливим напрямом підвищення ефективності використання матеріальних ресурсів у харчовій промисловості є комплексна переробка сировини, в результаті якої здійснюється повне видобування і використання всіх її корисних компонентів.

Одним з головних чинників досягнення сталого економічного розвитку підприємств харчової промисловості є інвестиційне забезпечення відтворення основних засобів праці, за допомогою яких здійснюється процес виробництва харчових продуктів на основі впровадження новітніх досягнень науки, техніки і

технології [1, 144].

Проте необхідно сказати, що основними "гравцями" ринку виробників продукції харчової промисловості стають великі українські монополії та транснаціональні корпорації, які володіють найбільшими й найсучаснішими заводами в Україні та мають достатні фінансові ресурси для розвитку виробництва на рівні світових стандартів.

Це особливо стосується пивоварної, кондитерської і т.п. За таких умов виживання, наприклад, дрібних пивоварень стає можливим лише за наявності розвинутої мережі невеликих ресторанів і барів, де дрібний виробник міг би обслуговувати та постачати свою продукцію певному постійному колу клієнтів, тим самим гарантуючи збут своєї продукції [7, 113].

Узагальнюючи аналіз ефективності розвитку підприємств харчової промисловості у Львівській області, слід зазначити, що, незважаючи на зростання кількості підприємств галузі, її виробничо-технічний персонал за роки формування ринкових відносин не набув зростання. За період 1999 – 2004 рр. мало місце значне зниження рівня використання виробничих потужностей основних видів харчових продуктів, які складають одну з важливих складових виробничо-технічного персоналу підприємств харчової промисловості. Необхідно відзначити високу фізичну і моральну зношеність їх значної частини, що призводить до низького рівня продуктивності, а також до виробництва на них неконкурентоспроможної продукції за якісними і вартісними показниками.

Підприємства харчової промисловості є одними з провідних структурноформуєчих ланок Львівської області. Тому одним із пріоритетних завдань є визначення основних напрямків розвитку підприємств харчової промисловості, зміни структури експортної продукції, а також

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ВИРОБНИЦТВА ПІДПРИЄМСТВ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ ЛЬВІВЩИНИ

обґрунтування перспектив розвитку підприємств харчової промисловості і позитивних змін.

На більшості підприємствах харчової промисловості необхідно нарощувати експортну складову, впроваджувати нові технології і проекти.

Висновки Підприємства харчової промисловості Львівської області за обсягами виробництва та ступенем задоволення потреб населення суттєво відстають від розвинених країн світу. Водночас, деяка частина з них за якістю не поступається більшості світовим виробникам. Тому необхідним є запровадження на підприємствах інноваційних проєктів, а також нарощування потужностей з виробництва.

Крім цього необхідно створювати резерви виробничих потужностей для гнучкого реагування на кон'юнктуру світового ринку. Форми зовнішньоекономічної діяльності, структура зовнішньоторговельного обороту підприємств харчової промисловості Львівщини не відповідають сучасним вимогам. Зберігається надмірна залежність економіки регіону від зовнішніх поставань енергоносіїв, стратегічної сировини матеріалів. Існуючий механізм ще не достатньою мірою стимулює розвиток виробництва підприємств харчової промисловості.

Стабілізація і розвиток економічної діяльності будуть тим вагомішими, чим повніше будуть використані природні умови і ресурси як основа і

база матеріального виробництва;

Необхідно також приділити особливу увагу проблема удосконалення підприємств харчової промисловості Львівської області з метою стимулювання їх експортно-імпортного потенціалу, проводити розробки наукового та практичного характеру і дослідження в напрямку удосконалення зовнішньоекономічної діяльності, пов'язаної з питаннями реалізації політики ресурсозбереження, технічного переоснащення, запровадження сучасних технологій та прогресивних методів управління

1. Масленникова О.В., Василенко О.У. *Совершенствование развития и размещения пивобезалкогольной промышленности.* – М. Агропромиздат, 1986 – 144 с.

2. *Статистичні щорічники України за 2001 рік* – К: Техніка, 2002.

3. *Статистичні щорічники України за 2002 рік* – К: Техніка, 2003.

4. *Статистичні щорічники України за 2003 рік* – К: Техніка, 2004.

5. *Статистичні щорічники України за 2004 рік* – К: Техніка, 2005.

6. *Україна у цифрах у 2000 році // Короткий стат. щорічник.* К.: Техніка, 2001.

7. *Харчова промисловість України: Стан та перспективи.* / За ред. акад. Юхновського І.Р. – К., 2001. – С.208.

Львів. Театр опери та балету ім. Соломії Крушельницької. 1897 – 1900